

ПІДХОДИ ДО ЕЛЕКТРОННОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЯХ

У статті зазначено, що в багатьох країнах світу широко застосовують новітню форму колективного звернення – електронну петицію, яку подають громадяни до органів влади, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології. Розглянуто поняття “електронна петиція”, проаналізовано міжнародний досвід її застосування та запропоновано рекомендації щодо вдосконалення системи електронної ідентифікації громадян як технологічної основи електронних петицій.

Ключові слова: електронна демократія, електронне врядування, електронна петиція, інформаційне суспільство, громадянське суспільство, звернення, петиція, електронна ідентифікація.

Згідно із Законом України “Про звернення громадян” (зі змінами) від 02.10.1996 р., [2] передбачено можливість подання електронних петицій до органів влади та органів місцевого самоврядування, але необхідно деталізувати й конкретизувати механізми електронної ідентифікації громадян та реалізації цих норм. Саме тому є актуальною проблема формування та впровадження відповідних механізмів у органах державної влади та місцевого самоврядування.

Питанням комунікації між громадянами та владою в умовах розвитку інформаційного суспільства присвячено праці таких зарубіжних дослідників: Д. Батлера, Б. Бірельсона, Х. Годе, Л. Гроссмана, К. Дойча, А. Етціоні, Д. Істона, П. Лазарсфельда, У. Липпмана, Н. Негропonte, Л. Пая. Вони були предметом аналізу й українських наукоців: Ю. Ганжурова, О. Кабачної, Ю. Козлова, Н. Костенко, Н. Нижник, О. Потія, Г. Почепцова, А. Семенченко, Д. Чернікова, Т. Шаповалової, К. Шустрової, а також російських дослідників: Т. Андреевої, В. Пугачова, О. Соловйова.

Було узагальнено міжнародний досвід застосування електронної ідентифікації громадян, удосконалення механізмів електронної ідентифікації громадян в Україні.

Метою статті є обґрунтування авторського визначення поняття “електронна ідентифікація”, узагальнення міжнародного досвіду провідних країн світу щодо підходів до електронної ідентифікації, оцінювання стану впровадження цього інструменту в Україні, запропонування шляхів удосконалення механізмів функціонування електронної ідентифікації в Україні.

Інформаційний розвиток суспільства вимагає вдосконалення методів і форм провадження комунікації з органами державної влади та місцевого самоврядування. Зок-

рема, у світовій практиці широко застосовують таку форму колективного звернення, як електронна петиція, що подають через новітні телекомунікаційні засоби, вона передбачає особливу процедуру реагування адресата та підтверджує свою дієвість як механізм систематичного суспільного діалогу.

Звернення громадян є чутливим індикатором стану суспільства, його проблем, конфліктів, ставлення людей до органів влади, їх спроможності вирішувати відповідні питання, рівня сподівань, очікувань і вимог, що формуються в суспільній свідомості під впливом подій у державі, заяв політичних лідерів.

Електронна ідентифікація фізичних і юридичних осіб відбувається шляхом видачі їм у встановленому порядку й на основі встановленої схеми спеціальних персональних засобів електронної ідентифікації eID (електронних карток, паспортів, електронного цифрового підпису та інших засобів, тобто електронних ідентифікаторів, пов'язаних із конкретною особою). Головною вимогою до eID є забезпечення технологічної можливості здійснення аутентифікації (підтвердження справжності) власника електронного ідентифікатора при виконанні ним будь-яких електронних транзакцій [3].

Основними нормативно-правовими актами, які впливають на впровадження та розвиток електронної ідентифікації громадян в Україні, є: Податковий кодекс України [4]; Цивільний кодекс України [5]; Закон України “Про державний реєстр виборців” [6]; Закон України “Про державну реєстрацію актів цивільного стану” [7]; Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців” [8]; Закон України “Про електронний цифровий підпис” [9]; Закон України “Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус” [10];

Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” [11]; Закон України “Про захист персональних даних” [12]; Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” [13]; Закон України “Про банки і банківську діяльність” [14].

Суттєвою проблемою є відсутність систематизованого нормативного визначення

поняття “електронна ідентифікація”. Наприклад, під терміном “ідентифікація” в нормативних актах різних рівнів передбачено різний підхід і розуміння цього поняття. Нормативно-правовими актами лише частково встановлено конкретну межу між термінами та відповідними до них процедурами (табл.).

Таблиця

Нормативно-правовий акт	Визначення поняття
Закон України “Про банки і банківську діяльність” [14]	Ідентифікація особи – встановлення на підставі документа, що посвідчує особу власника, та фіксація у письмовій формі прізвища та імені, дати народження та адреси особи, яка здійснює угоду, а також найменування, номера і дати видачі пред’явленого документа, найменування установи, що його видала
Закон України “Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус” [10]	Ідентифікація особи – встановлення тотожності особи за сукупністю інформації про неї за допомогою основних (обов’язкових) та додаткових (факультативних) біометричних даних, параметрів
Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” [11]	Користувач інформації в системі – фізична або юридична особа, яка в установленому законодавством порядку отримала право доступу до інформації в системі
Закон України “Про електронний цифровий підпис” [9]	Підписувач – особа, яка на законних підставах володіє особистим ключем та від свого імені або за дорученням особи, яку вона представляє, накладає електронний цифровий підпис під час створення електронного документа
Правила забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 р. № 373) [15]	Ідентифікація – процедура розпізнавання користувача в системі, як правило, за допомогою наперед визначеного імені (ідентифікатора) або іншої апріорної інформації про нього, яка сприймається системою
Наказ Міністерства економіки України “Про затвердження Порядку планування, формування, створення, функціонування, супроводження, систематизації електронних інформаційних ресурсів Міністерства економіки України та доступу до них” від 16.07.2010 № 854 [16]	Ідентифікація користувача – процедура присвоєння користувачеві набору персональних електронних реквізитів (звичайно використовується пара логін-пароль) або надання йому спеціального електронного ключа, що перебуває в його ексклюзивному користуванні
Наказ Державного комітету ядерного регулювання “Про затвердження Правил фізичного захисту ядерних установок та ядерних матеріалів” від 04.08.2006 р. № 116 [17]	Ідентифікація особи – встановлення відповідності ідентифікаційних ознак людини, занесених у документи або базу даних, фактичним ознакам самої людини

Отже, необхідність на нормативному рівні впорядкувати понятійно-категорійний апарат сфери електронної ідентифікації не викликає сумнівів.

Електронна ідентифікація – це процедура розпізнавання користувача в системі за допомогою основних і додаткових параметрів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

На сьогодні нормативно-правовими актами держави визначено такі основні та найбільш уживані ідентифікаційні дані фізичних осіб: прізвище; ім’я; по батькові; дата народження; дата смерті; стать; місце народження; місце проживання; громадянство; серія та номер документа, що посвідчує особу, її цивільний стан або соціальний статус; реєстраційний номер облікової картки платника податків – фізичної особи; унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі.

Аналізуючи міжнародний досвід електронної ідентифікації, Ю. Козлов і Д. Чер-

ніков у Пропозиціях до розробки державної політики електронної ідентичності в Україні звернули увагу на відсоткове відношення використання тих чи інших технологій електронної ідентифікації країн ЄС: [18]

- схеми електронної ідентифікації, побудовані на основі механізмів використання пари “логін-пароль” – 9%;
- схеми електронної ідентифікації, побудовані на основі механізмів використання одноразових паролів, заснованих на списках – 6%;
- схеми електронної ідентифікації, побудовані на основі механізмів використання одноразових паролів, заснованих на коротких текстових повідомленнях – 5%;
- схеми електронної ідентифікації, побудовані на основі механізмів використання спеціальних програмно-апаратних генераторів паролів (OTP-токенів) – 7%;
- схеми електронної ідентифікації, побудовані на основі механізмів використання

- криптографічних перетворень у процесах автентифікації (програмні засоби) – 13%;
- схеми електронної ідентифікації, побудовані на основі механізмів використання криптографічних перетворень у процесах автентифікації (апаратні засоби – hardware token) – 13%;
- схеми електронної ідентифікації, побудовані на основі механізмів використання криптографічних перетворень у процесах автентифікації (апаратні засоби – смарт-картки) – 16%;
- схеми електронної ідентифікації, побудовані на основі механізмів використання криптографічних перетворень у процесах автентифікації (апаратні засоби – SIM-картки) – 5%.

Наразі на сайті петиції до Президента України використано цілий комплекс інструментів для електронної ідентифікації, а саме: bank ID, реєстраційний номер облікової картки платника податків – фізичної особи, ЕЦП.

Було досліджено піходи до розробки сайтів петицій та способи ідентифікації на них. На сьогодні існують три способи реалізації електронної петиції в Україні:

- власна (унікальна) розробка органу державної або виконавчої влади (наприклад, петиції до Президента України, петиції до Кабінету Міністрів України, петиції до Київської міської державної адміністрації). Характеризується достатньо високим рівнем достовірності електронної ідентифікації громадян (Bank ID, Ощадбанк ID, ЕЦП), з одного боку, та великою вартістю розробки та підтримки – з іншого. Оскільки найбільша кількість інтернет-трафіку припадає на користувачів мобільних телефонів і планшетів, у край актуальною є можливість адаптивності цих ресурсів під мобільні пристрої. Сайти цієї групи мають адаптивну верстку, й власникам мобільних пристроїв зручно ними користуватися;
- уніфікований сайт петицій “Єдина система місцевих петицій”, який створено в межах програми “Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади” (EGAP), що фінансується Швейцарською Конфедерацією та виконується Фондом Східна Європа, Фондом InnovaBridge у партнерстві з Державним агентством з питань електронного урядування. Наразі цим ресурсом скористалося більше ніж 80 міст України. Характеризується достатньо високим рівнем достовірності електронної ідентифікації громадян (Bank ID, Ощадбанк ID, ЕЦП), з одного боку, та можливістю безкоштовного використання, що є великим плюсом у складній економічній ситуації, – з іншого. Сайти цієї групи мають адаптивну верстку, й власникам мобільних пристроїв зручно ними користуватися;

- власна (унікальна) розробка органу державної, виконавчої влади або місцевого самоврядування. Характеризується достатньо низьким рівнем достовірності електронної ідентифікації громадян (електронна пошта), з одного боку, та високою вартістю розробки й підтримки – з іншого. Сайти цієї групи не мають адаптивної верстки, ці ресурси не прилаштовані для користування ними на мобільних пристроях.

Кожен із цих інструментів має свої як сильні, так і слабкі сторони. Альтернативним способом електронної ідентифікації для пересічних громадян в умовах відсутності національних електронних паспортів може бути банківська ID, а eID токеном – звичайна банківська картка. При цьому первинну реєстрацію користувачів електронних банківських і платіжних послуг здійснюють згідно з правилами, що передбачають встановлення особи під час особистого контакту. Проте процедури автентифікації передбачають різні механізми, що варіюються у спектрі від використання пари “логін-пароль” до засобів криптографії.

Так, у короткостроковій перспективі держава може досить швидко вирішити питання електронної ідентифікації громадян, використовуючи ресурс найбільших банків України.

Альтернативою банківської ID може стати електронна ідентифікація громадян за допомогою ідентифікаційного коду громадянина. Для реалізації цієї ідентифікації необхідно створити інтеграцію по захищеному каналу між базою даних Податкової служби та сервісом електронної петиції. На сьогодні існує інтеграція між базою даних Податкової служби та сервісом електронної петиції до Президента України, необхідно, врахувавши цей вдалий досвід, зробити інтеграцію між базою даних Податкової служби та сервісами електронних петицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Користувач для ідентифікації має вести в систему не тільки прізвище, ім'я, по батькові, електронну адресу, а й свій ідентифікаційний код. Пошук буде відбуватися в базі даних Податкової служби, і тільки при співпадінні основних параметрів (імені, прізвища, по батькові користувача та його ідентифікаційного коду) користувач буде отримувати електронну ідентифікацію та мати можливість створювати е-петиції, голосувати тощо.

На сьогодні цей механізм працює лише частково й потребує як додаткової автоматизації, так і нормативно-правового закріплення.

Законодавством України передбачено право фізичних осіб на відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків через свої релігійні переконання. За даними Державної фіскальної служби України, станом на початок

2015 р. близько 200 тис. громадян України скористалися таким правом. Саме тому електронна ідентифікація не може охопити всіх громадян.

На думку багатьох експертів, для здійснення електронної ідентифікації можна використовувати Mobile ID. Mobile ID – це сервіс, який дає змогу абоненту використовувати свій мобільний телефон зі встановленою в ньому SIM-карткою як засіб для безпечної електронної ідентифікації. За допомогою Mobile ID можна отримувати доступ до захищених електронних документів, а також ставити на них свій цифровий підпис. Наразі скористатися демо-версією послуги можна на порталі адміністративних послуг м. Львів.

Цей спосіб електронної ідентифікації потребує нормативно-правового закріплення. Також є велика пересторога віддавати величезний масив персональних даних громадян до комерційних установ. Громадянам при реалізації цього підходу необхідно буде мінімум один раз з'явитися в найближчому відділенні оператора зв'язку для ідентифікації.

Іншим питанням, що потребує організаційно-правового вирішення, є ризик голосування одних і тих самих осіб із різних електронних адрес, що спотворюватиме репрезентативність даних збору підписів на підтримку електронної петиції, несанкціонованого впливу на перебіг голосування так званих "ботів". Особливо актуальним це питання є для органів місцевого самоврядування. Аналізуючи способи електронної ідентифікації для реєстрації громадян, необхідно вказати прізвище, ім'я, по батькові та електронну адресу, на яку користувач отримає посилання для підтвердження його реєстрації на сайті. Рівень захисту онлайн-ресурсів органів місцевого самоврядування набагато нижчий ніж відповідних ресурсів центральних органів виконавчої влади. Для вирішення цієї проблеми необхідно внести зміни та доповнення до Закону України "Про звернення громадян": по-перше, обмежити створення й підписання петиції виключно громадянами України; по-друге, авторизацію громадянам проводити за допомогою існуючих і підтверджених баз даних, наприклад, користувачів "Картки киянина" (недоліком цієї системи є те, що користуватися цією авторизацією зможуть тільки кияни, але локально для Києва це є досить дієвим рішенням, що можна використовувати для надання громадянам додаткового впливу на органи місцевого самоврядування), реєстр виборців України – одна з найбільш актуальних баз даних громадян України, за її допомогою можна надати громадянам, які не мають ідентифікаційного коду платника податку, можливість електронної ідентифікації через банк-ID (недоліком цієї системи є те, що не всі громадяни є користувачами Ощадбанку та Приватбанку)

та безпосередньо на сайті за допомогою смс-верифікації (підтвердження у вигляді смс із кодом приходить на мобільний телефон громадянина). Недоліком цієї системи є те, що сервіс надсилання смс є платною послугою. Реалізація цього підходу – це додаткове фінансове навантаження на громадян. Єдиний цифровий підпис також використовують для ідентифікації громадян. Недоліком цього інструменту є платна реєстрація та, як наслідок, обмежене коло користувачів. У своїй більшості ЕЦП користуються підприємці та службовці. Всі ці способи авторизації мають як позитивні, так і негативні сторони. Тому тільки поєднання всіх можливих способів авторизації може дати можливість більшій кількості громадян використовувати електронну петицію.

Наразі кожен орган державної влади та місцевого самоврядування зобов'язаний створити сайт для петицій, тому, на нашу думку, необхідно уніфікувати підходи до створення сервісу електронної петиції шляхом використання шаблону цього сервісу на основі сайту Єдиної системи місцевих петицій. Головними перевагами цього ресурсу є: уніфікація ресурсів для збору петицій, високий рівень достовірності ідентифікації особи, адаптивна верстка, безкоштовність використання. Отже, держава зможе зекономити значні ресурси, які витрачають на розробку сайту та його майбутню інтеграцію за базами даних для ідентифікації громадян.

Висновок. Було з'ясовано сутність поняття "електронна ідентифікація", вдосконалено його категорійно-понятійний апарат, оцінено стан упровадження цього інструменту в Україні, запропоновано шляхи вдосконалення механізмів функціонування електронної ідентифікації в нашій державі, а саме – налагодження взаємодії системи електронної ідентифікації з реєстром виборців України, з Єдиним державним демографічним реєстром громадян. Запропоновано використати вдалий досвід електронної ідентифікації громадян у сервісі Єдиної системи місцевих петицій органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади шляхом удосконалення нормативно-правової бази, а саме – внести зміни до Закону України "Про звернення громадян", у яких передбачити способи електронної ідентифікації, зобов'язати використовувати саме їх.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>.
2. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим до-

- стпу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Шаповалова Т. Електронна ідентифікація громадян у контексті проблем формування системи електронних адміністративних послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/itis%20seminar%202015/pdf/13.pdf.
 4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
 5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/43515>.
 6. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22.02.2007 р. № 698-V (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.
 7. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>.
 8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
 9. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/852-iv>.
 10. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20.11.2012 р. № 5492-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/549217>.
 11. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94вр>.
 12. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
 13. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
 14. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
 15. Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 р. № 373 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/373-2006-%D0%BF>.
 16. Про затвердження Порядку планування, формування, створення, функціонування, супроводження, систематизації електронних інформаційних ресурсів Міністерства економіки України та доступу до них : Наказ Міністерства економіки України від 16.07.2010 р. № 854 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cons.parus.ua/map/doc/06KW70A671/ProzatverdzhennyaPoryadkuplanuvannya-formuvannyastvorennyafunktsionuvannya-suprovodzhennyasistematizatsiyielektronnikh-informatsiinihresursivMinisterstva-ekonom.html>.
 17. Про затвердження Правил фізичного захисту ядерних установок та ядерних матеріалів : Наказ Державного комітету ядерного регулювання від 04.08.2006 р. № 116 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z106706>.
 18. Козлов Ю. Пропозиції до розробки державної політики електронної ідентичності в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Козлов, Д. Черніков. – Режим доступу: http://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/piblications/elektronna_identychnist_tekst.pdf.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2016.

Мезенцев А. В. Подходы к электронной идентификации в электронных петициях

В статье обозначено, что во многих странах мира широко применяется новейшая форма коллективного обращения – электронная петиция, которая подается гражданами в органы власти путем использования информационно-коммуникационных технологий. Рассмотрено понятие "электронная петиция", проанализирован международный опыт применения и предложены рекомендации по совершенствованию системы электронной идентификации граждан как технологической основы электронных петиций.

Ключевые слова: электронная демократия, электронное управление, электронная петиция, информационное общество, гражданское общество, обращение, петиция, электронная идентификация.

Miezientsev A. Approaches to Electronic Identification in E-Petitions

According to the Law of Ukraine "On public appeals" (as amended) dated October 2, 1996 [2] the possibility to present electronic petitions to public authorities and local self-government bodies was determined, but there is a need for detalization and specification of mechanisms for electronic identification of citizens and implementation of these rules. Therefore the problems of formation and implementation of the corresponding mechanisms in government authorities and local self-government bodies are currently central.

The works of such foreign researchers: B. Berelson, D. Butler, K. Deutsch, D. Easton, A. Etzioni, H. Gaudet, L. Grossman, P. Lazarsfeld, W. Lippmann, N. Negrofonte, L. Pye; of such Ukrainian researchers: A. Semenchenko, N. Kostenko, K. Shustrova, Yu. Hanzhurov, N. Nyzhnyk, H. Pocheptsov, O. Kabachna, T. Shapovalova, Yu. Kozlov, O. Potii, D. Chernikov; of such Russian researchers: T. Andreeva, V. Pugachev, A. Soloviev were devoted to the issues of communication between citizens and government in the context of the development of information society.

Paper objective is to substantiate the author's definition of the notion of "electronic identification", to summarize international experience of the leading countries worldwide with regard to the approaches to electronic identification, to assess the status of implementation of this instrument in Ukraine, to suggest ways to improve the mechanisms of functioning of electronic identification in Ukraine.

In the world practice such form of collective appeal as electronic petition is widely used, that is submitted by means of application of novel telecommunications and involves a special procedure of reaction by the recipient as well as verifies its effectiveness as the mechanism for systematic social dialogue.

Electronic identification of individuals and legal entities is carried out by means of issuing to them special personal means of electronic identification in accordance with the established practice and on the basis of the set procedure (e-cards, passports, digital signature and other means, id est electronic identifiers associated with a particular person).

The essential problem is the lack of systematic reputable definition of the notion of "electronic identification".

Hence, it is unmistakable that the need to harmonise the conceptual and categorical framework of the sphere of electronic identification on the regulatory level is of immediate interest.

Electronic identification – is a procedure for recognition of a user in a system by means of the basic and additional parameters with the usage of information and communication technologies.

The author investigated approaches to the development of web-sites dealing with petitions and ways of identification on them. At the moment there are three ways to implement electronic petitions in Ukraine:

- 1) Own (unique) development of public or executive authority (for example, petitions to the President of Ukraine, petitions to the Cabinet of Ministers of Ukraine, petitions to the Kyiv City State Administration).*
- 2) Uniform web-site with petitions "Integrated system of local petitions", which was created within the framework of the program "E-governance for accountability of government and participation of community" (EGAP), which is financed by the Swiss Confederation and is implemented by the East Europe Foundation, InnovaBridge Fund in partnership with the State Agency for E-Governance.*
- 3) Own (unique) development of public or executive authority or local self-government body (characterized by the sufficiently low level of authenticity of electronic identification of citizens).*

Each of these tools has both strengths and weaknesses. An alternative way of electronic identification for ordinary citizens may be banking ID, and eID security token – an ordinary bank card. Initial registration of users of electronic banking and payment services is carried out in accordance with the rules which foresee establishment of identity during personal contact.

An alternative for banking ID may be electronic identification of citizens through identification code of citizens. In order to realize such identification it is necessary to create an integration through a secure channel between the database of Revenue Service and electronic petition service.

Mobile ID – is a service that allows subscribers to use their mobile phones with installed SIM-cards in them as a way for secure electronic identification.

The article determined the essence of the notion, updated categorical and conceptual framework with regard to the issues related to electronic identification, evaluated the status of implementation of this instrument in Ukraine, suggested the ways of improving of mechanisms of functioning of electronic identification in Ukraine, namely building cooperation between the system of electronic identification and the electoral register in Ukraine as well as the nationwide demographic register of citizens. It is offered that successful experience of usage of electronic identification of citizens in the service of Integrated system of local petitions should be used by local self-government bodies and executive authorities through the improvement of regulatory and legal framework, namely it is needed to amend the Law of Ukraine "On public appeals" and herewith to make allowance for electronic identification methods, and to obligate to use particularly them.

Key words: *e-democracy, e-government, e-petition, information society, civil society, appeal, petition, e-identification.*